

Nr 294.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 30 september 1914.

» » » i andra kammaren den 30 september 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förhindrande av oskäligen prisstegring å vissa varor vid krig eller krigsfara, dels ock i ämnet väckta motioner.

(Lagutskottets utlåtande nr 38 och memorial nr 40.)

Till Konungen.

Genom en den 26 augusti 1914 dagtecknad proposition, nr 277, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag om förhindrande av oskäligen prisstegring å vissa varor vid krig eller krigsfara.

På de i propositionen anförda skäl har riksdagen funnit lagbestämmelser för det ändamål, som med förevarande förslag avses, vara erforderliga. På grund härav och då riksdagen vid granskning av förslaget funnit detsamma vara av beskaffenhet att kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet, har riksdagen ansett sig böra med här nedan angivna ändringar godkänna förslaget.

Uti en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att i nu förevarande lag måtte upptagas en bestämmelse i det huvudsakliga syfte, som innefattas uti 3 § i det till lagrådet remitterade förslaget.

Vid behandling av förevarande spörsmål har riksdagen funnit de av departementschefen i hans yttrande till statsrådsprotokollet den 15 augusti 1914 anförda skälen för ifrågavarande stadgandes upptagande i lagen synnerligen välgående. Även om de av lagrådet däremot uttalade betänkligheter utan tvivel måste anses beaktansvärda, synas de dock icke innefatta tillräcklig grund för uteslutande ur lagen av bestämmelser i nu ifrågavarande syfte. Den av departementschefen i sådant hänseende åberopade omständigheten, att omedelbart behov av ett dylikt stadgande icke för närvarande synes föreligga, kan efter riksdagens uppfattning icke tillmätas avgörande betydelse. Fastmera synes det riksdagen vara av vikt, att lagen icke är i saknad av även sådana föreskrifter, vilkas tillämpning visserligen kan ifrågakomma endast under ett av ytterligt kritiska förhållanden framkallat undantagsläge, men vilka dock för ett sådant läge äro behöfliga. I anslutning till nämnda motion har riksdagen därför ansett en bestämmelse om inlösningsrätt av här ifrågavarande slag böra upptagas i lagen.

Därvid har emellertid riksdagen i anledning av lagrådets yttrande över motsvarande stadgande i det till lagrådet remitterade förslaget ansett vissa modifikationerna i stadgandet böra vidtagas. Från ifrågavarande bestämmelses tillämpning synes sålunda undantag böra göras för sådana förråd, som för enskild innehavare eller hans hushåll prövas oundgängligen erforderliga. Vidare har riksdagen ansett lösen för en vara böra utgå efter varans fulla värde.

Förutom den förskjutning i paragrafföljden, som föranledes av upptagandet i lagen av nu omförmälda stadgande såsom särskild paragraf, lär av riksdagens beslut i denna del jämväl böra följa, såväl att lagens rubrik återföres till den lydelse, som den hade i det remitterade förslaget, nämligen »lag om förfogande över vissa varor vid krig eller krigsfara», som att 4 § i det för riksdagen framlagda förslaget utvidgas till huvudsaklig överensstämmelse med 5 § i det remitterade förslaget.

Riksdagen har därjämte för sin del antagit sådan ändring av slutstadgandet till lagen, att lagen förklaras skola äga giltighet allenast till den 1 maj 1915.

Med åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen med förklarande, att det i Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition innefattade förslag till lag om förhindrande av oskäligen prisstegring å vissa varor vid krig eller krigsfara icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick godkännas, härmed för Eders Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen i anledning av samma proposition för sin del antagit följande

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 14 saml. 100 häft. (Nr 289—294.) 2

Lag om förfogande över vissa varor vid krig eller krigsfara.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Finnes vid krig eller krigsfara, att inom hela landet eller någon del därav pris å livsmedel, foder för kreatur, vara, som är avsedd att genom sin förbränning alstra värme, ljus eller kraft, beklädnadsvara eller annan dylik förnödenhet stegras väsentligt högre än förhållandena påkalla, äge Konungen, där så prövas nödigt, i erforderlig omfattning förordna, att vid frivillig försäljning av sådan vara skäligt, av Konungen bestämt pris ej må överstigas.

Högsta priset å vara må, ändå att varans beskaffenhet är lika, bestämmas olika för särskilda delar av landet, så ock för olika slag av handel.

Från förordnande, som ovan sägs, må Konungen medgiva de undantag, som kunna prövas skäliga.

2 §.

Vägrar den, som i avsevärd myckenhet innehar någon för honom eller hans hushåll eller för annan av honom idkad näring än handel uppenbarligen ej behöfelig vara, för vilken gäller enligt 1 § fastställt högsta pris, att sälja varan till sådant pris, och finnes varans försäljning vara erforderlig för tillgodoseende av behovet av dylik vara, äge Konungens befallningshavande låta för innehavarens räkning och på hans bekostnad sälja varan till det fastställda priset.

Vad sålunda är stadgat äge motsvarande tillämpning, där borgenär såsom pant eller eljest under panträtt innehar vara, som i första stycket avses, eller har rätt att kvarhålla sådan vara såsom säkerhet för sin fordran; och njute borgenären rätt till betalning ur köpeskillingen.

Konungens befallningshavandes beslut om varas försäljning skall gå i verkställighet, ändå att det överklagas.

3 §.

Är vid krig eller krigsfara vara, som i 1 § sägs, att tillgå endast i så begränsad myckenhet, att genom fri föryttring eller förbrukning

av varan kan uppstå betydande svårighet att tillgodose behov av synnerlig vikt, vare innehavare av dylik vara, där den uppenbarligen ej är för honom eller hans hushåll oundgängligen behöflig, pliktig att, om Konungen så förordnar, avstå varan till kronan mot lösen efter fulla värdet.

Sådan lösen skall bestämmas av kommission, varom förmäles i lagen den 24 maj 1895 angående skyldighet för kommuner och enskilda att fullgöra rekvisitioner för krigsmaktens behov, och skall angående sätt och tid för lösens erläggande gälla vad i samma lag stadgas om likvid för fullgjord rekvisition.

4 §.

Den, som, med vetskap därom att för vara gäller enligt 1 § fastställt högsta pris, håller varan till salu för högre pris eller, vid förfrågan av Konungens befallningshavande eller enligt dess uppdrag av kronobetjänt, söker vilseleda beträffande sitt innehav av varan eller dennas myckenhet, straffes med böter från och med fem till och med tiotusen kronor.

Lag samma vare, där innehavare av vara, om vars avstående Konungen enligt 3 § förordnat, med vetskap härom söker vid förfrågan, som i första stycket av denna paragraf sägs, vilseleda om sitt innehav av varan eller dennas myckenhet.

Ådömda böter skola tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

5 §.

Konungen äge meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras för tillämpning av denna lag eller i fråga om användande för det avsedda behovet av vara, som enligt 3 § blivit av kronan inlöst.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet och gäller till och med den 30 april 1915. Av Konungen jämlikt 1 § meddelat förordnande om högsta pris å vara må ej äga tillämpning längre än till och med sagda dag. Har samma dag vara, om vars avstående Konungen jämlikt 3 § förordnat, ännu icke blivit av Kronan inlöst, skola stadgan-dena i sistnämnda paragraf fortfarande äga tillämpning i fråga om be-

stämmande av lösen för varan samt sätt och tid för lösens erläggande. I fråga om sådan, under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i 4 § sägs, skall vad där är stadgat fortfarande gälla.

Stockholm den 30 september 1914.

Med undersätlig vördnad.
